

Національна академія аграрних наук України
Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця
Науково-технічна бібліотека

**ОФОРМЛЕННЯ
БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
ДЛЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
У НАУКОВИХ РОБОТАХ**

*(з урахуванням Національного стандарту ДСТУ 8302:2015
Інформація та документ ація. Бібліографічне посилання.
Загальні полож ення та правила складання)*

Методичні рекомендації

УДК 025.321
О-75

Укладачі:

В. І. Фасоля, завідувач науково-технічної бібліотеки;
Н. М. Кузєбна, науковий співробітник

Рецензенти:

І. С. Бородай, доктор історичних наук, професор;
О. В. Бойко, кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця НААН
(протокол № 4 від 18 червня 2020 р.)

Оформлення бібліографічного опису для списку використаних
О 75 джерел у наукових роботах (з урахуванням Національного стандарту
ДСТУ 8302:2015 *Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання*) : мет од. рек. /
уклад.: В. І. Фасоля, Н. М. Кузєбна. Чубинське, 2020. 24 с.

У виданні подано теоретичний і практичний матеріал щодо методики оформлення списків бібліографічних посилань за новими стандартами. В основу рекомендацій покладено ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Представлено зразки бібліографічних описів.

Методичні рекомендації укладено з метою надати допомогу вченим та аспірантам, які опрацьовують переліки бібліографічних посилань, готують власні наукові роботи до видавництва чи редакції наукового періодичного видання.

УДК 025.321

©Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця НААН,
Науково-технічна бібліотека

ЗМІСТ

Вступ	4
Загальні положення	6
Терміни та визначення понять	7
Приклади оформлення бібліографічних описів	9
Додаток 1. Написання обов'язкових елементів списку літератури англійською мовою	19
Додаток 2. Написання загальноприйнятих скорочень слів англійською мовою	20
Список використаних джерел	21

ВСТУП

У науковому світі існує понад 6 тис. різних стилів (правил) цитування джерел у наукових роботах залежно від галузі, місця, в якому публікується робота тощо. Правила оформлення цитувань та посилань введено в систему міжнародних стандартів ISO та національного стандарту ДСТУ 8302:2015 в Україні, запровадженим у дію з 01.07.2016 р.

Згідно із Наказом Міністерства освіти та науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Вимоги до оформлення дисертації» список використаних джерел у дисертації «може оформлятися здобувачем наукового ступеня за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним із стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій». До цього рекомендованого переліку включено 11 міжнародних стилів, які відображають всі галузі наукових досліджень:

1. MLA (Modern Language Association) style.
2. APA (American Psychological Association) style.
3. Chicago/Turban style.
4. Harvard style.
5. ACS (American Chemical Society) style.
6. AIP (American Institute of Physics) style.
7. IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style.
8. Vancouver style.
9. OSCOLA.
10. APS (American Physics Society) style.
11. Springer Math Phys Style.

ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документ ація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» установлює види посилань, правила та особливості їхнього складання і розміщування у документах. Стандарт розроблено фахівцями Книжкової палати України імені Івана Федорова і його дія поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації.

Цей Стандарт не замінює ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Стандарт 8302:2015 дозволяє значно спростити укладання переліків посилань.

Невід'ємним елементом будь-якої наукової праці є її бібліографічний апарат – бібліографічні посилання, а також прикнижкові та пристатейні списки. Його

завдання – ознайомити читача з джерелами цитат і запозичень; допомогти знайти згадувані в тексті документи; інформувати про публікації на подібні теми; допомогти у виборі літератури за темою дослідження; дати можливість автору стиснути виклад, пославшись на праці, в яких висвітлені ним питання розглянуто повніше, докладніше або з іншого погляду. Питання уніфікування бібліографічних посилань, складання прикнижкових та пристатейних списків літератури належать до найбільш гострих, актуальних і складних. Від правильного їх розв'язання значною мірою залежить ефективність бібліографічної інформації, вміщеної в наукових публікаціях.

Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела. У методичному посібнику представлено рекомендації щодо оформлення бібліографічних посилань у наукових роботах, відповідно Державного стандарту України 8302:2015. Приклади оформлення джерел наведено українською та іноземними мовами.

Правила оформлення наукових статей регламентуються Держстандартом. Зазвичай, наукові журнали дотримуються цих правил, при невеликих відмінностях від ДСТУ, обумовлених професійною специфікою журналу. З цієї причини кожен журнал публікує свою пам'ятку для авторів статей, з якою кожному з них слід познайомитися в першу чергу.

У наукових статтях бажано вказувати цифрові ідентифікатори DOI та ORCID. DOI або ідентифікатор цифрового об'єкту це присвоєний номер електронного документа в глобальній мережі Інтернет, завдяки якому суттєво спрощується пошук і використання матеріалів. Простіше кажучи, це посилання на конкретний об'єкт. У DOI може входити різна інформація, наприклад, адреса статті в Інтернеті (URL Uniform Resource Locator), назва статті, автор, інформація про видання і інші метадані. ORCID – індивідуальний цифровий ідентифікатор науковців. ORCID потрібен для функціональної сумісності, узгодження особистості окремого вченого з його науковою діяльністю (публікація статей, робота в наукових установах, участь в грантах та ін.). Науково-дослідні установи, фонди, наукові співтовариства, бібліотеки і каталоги за допомогою ID ORCID автора можуть швидко і точно отримати актуальну інформацію щодо його наукової діяльності.

Методичні рекомендації будуть корисними під час підготовки монографій, дисертацій, наукових статей, студентських рефератів, курсових, дипломних, кваліфікаційних робіт, які обов'язково мають супроводжуватися бібліографічними списками використаних джерел.

Посібник сприятиме дотриманню таких важливих вимог, як фактична достовірність і точність бібліографічних відомостей, їхнє уніфікування. Адресовано авторам (науковцям, здобувачам наукових ступенів, аспірантам,

викладачам, студентам), працівникам видавництв, фахівцям бібліотек України всіх видів.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

ДСТУ 8302:2015 установлює основні види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання та розміщування в документах.

Сфера застосування ДСТУ 8302:2015:

стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації; стандарт призначено авторам творів, видавцям, фахівцям редакцій засобів масової інформації тощо.

У ДСТУ 8302:2015 є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ).

ДСТУ 6095:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікацій (ГОСТ 7.88-2003, MOD).

ДСТУ 7093:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполучень, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11-2004, MOD; ISO 832:1994, MOD).

ДСТУ 7157:2010 Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості.

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, IDT).

ГОСТ 7.12-93 Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів російською мовою. Загальні вимоги та правила).

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Джерело – носій інформації (книга, стаття, сайт), що містить важливу інформацію з теми статті.

Бібліографічне посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, що є необхідним й достатнім для його загальної характеристики, ідентифікування та пошуку.

Бібліографічний опис – це наведена за певними правилами сукупність відомостей про документ (матеріал), призначена для його ідентифікації.

Об'єкт бібліографічного посилання – всі види опублікованих і неопублікованих документів, їхні окремі складники або групи документів на будь-яких носіях.

Елементи бібліографічного посилання:

- заголовок бібліографічного запису (ім'я автора);
- основна назва документа;
- відомості, що належать до назви;
- відомості про відповідальність;
- відомості про повторність видання (зміни й особливості видання);
- вихідні дані (місце видання видавця та рік випуску);
- позначення та порядковий номер тому, номера, випуску;
- відомості про обсяг документа;
- назва документа, в якому опубліковано об'єкт посилання;
- відомості про місцезнаходження об'єкта посилання – номер сторінки в документі;
- примітки.

Загальні правила та основні вимоги до укладання бібліографічного опису за ДСТУ 8302:2015 Інформація та документ ація. Бібліографічне посилання. Загальні полож ення та правила складання:

- опис здійснюється мовою оригіналу;
- замість знака «крапка й тире» («. – »), який розділяє зони бібліографічного опису, в бібліографічному посиланні рекомендовано застосовувати знак «крапка» (при цьому в межах одного документа застосування в бібліографічних посиланнях розділових знаків уніфікують);
- вказівки тому, частини, випуску, номеру, а також на рік видання подаються арабськими цифрами;
- назва місця видання подається повністю;
- опис документу здійснюється за титульною сторінкою. Відсутні

відомості позичають з інших місць документу: обкладинки, зворотного боку титульної сторінки, передмови, змісту, вихідних даних тощо; подання інформації не з титульної сторінки дозволено без квадратних дужок;

- опис дозволено укладати в скороченій формі, обмежуючись необхідною для ідентифікації інформацією;

- у заголовку бібліографічного запису подають відомості про одного, двох чи трьох авторів, при цьому імена цих авторів у відомостях про відповідальність (за навкісною рисою) не повторюють;

- заголовок – від одного до трьох авторів – та/або назва є обов'язковими елементами;

- перелічення чотирьох та більше авторів у заголовку (перед назвою) – за необхідності; дозволено подавати за навкісною рисою одного автора та словосполучення “та ін.”

- подання відомостей про серію та Міжнародний стандартний номер не обов'язково;

- в аналітичному описі розділовий знак «дві навкісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а назву виділяти шрифтом (*курсивом*). Назву дозволено скорочувати;

- в описі електронних ресурсів дозволено словосполучення «Режим доступу» або еквівалент іншою мовою замінити аббревіатурою «URI» (Уніфікований ідентифікатор ресурсу) або «URL» (Уніфікований покажчик ресурсу).

- рекомендується застосовувати DOI замість електронної адреси.

- довгу електронну адресу можна переносити на наступний рядок. У цьому разі останнім у першому рядку має бути знак «навкісна риска» («//»).

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ОПИСІВ
ДЛЯ СПИСКУ ПОСИЛАНЬ**

*(згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документ ація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»)*

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<i>ДОКУМЕНТ</i>	
<p style="text-align: center;">Книги Один автор</p>	<p>Буркат В. П. Теорія, методологія і практика селекції. Київ : БМТ, 1999. 376 с.</p> <p>Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ, 2017. 240 с.</p>
<p>Два автора</p>	<p>Буркат В. П., Бородай І. С. Нариси з історії інституту : монографія. Київ : Аграр. наука, 2008. 560 с.</p>
<p>Три автори</p>	<p>Дахно І. І., Алієва А. М., Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p> <p>Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Знання-Прес, 2002. С. 245.</p>
<p>Чотири і більше авторів</p>	<p>Петренко І. П., Зубець М. В., Буркат В. П., Петренко А. П. Теорія системного аналізу «кровозміщення» у тварин : монографія. Київ : Аграр. наука, 2005. 522 с.</p> <p style="text-align: center;"><i>або</i></p> <p>Теорія системного аналізу «кровозміщення» у тварин : монографія / І. П. Петренко та ін. Київ : Аграр. наука, 2005. 522 с.</p> <p style="text-align: center;"><i>або</i></p> <p>Теорія системного аналізу «кровозміщення» у тварин : монографія. Київ : Аграр. наука, 2005. 522 с.</p>

<p>Колективний автор</p>	<p>Повышение интенсивности и конкурентоспособности отраслей животноводства : тез. докл. Междунар. науч.-практ. конф. (14–15 сент. 2011 г.) / РУП «Науч.-практ. центр НАН Беларуси по животноводству». Жодино, 2003. Ч. 1. 261 с.</p> <p>Практичні результати та методичні аспекти досліджень з розведення, генетики та біотехнології у тваринництві : матеріали XIV Всеукр. наук. конф. молодих учених та аспірантів, присвяч. пам'яті акад. УААН Валерія Петровича Бурката, с. Чубинське, 20 трав. 2016 р. / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця. Чубинське, 2016. 105 с.</p> <p>Проблемы зоотехнической генетики / Акад. наук СССР, Институт общей генетики. Москва : Наука, 1969. 304 с.</p>
<p>Багатотомне видання</p>	<p>Генетика і селекція на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с.</p> <p>Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>Химическая энциклопедия : в 5 т. Т. 2. Москва : Сов. энциклопедия, 1990. 671 с.</p>
<p>Редактор, упорядник</p>	<p>Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>Друк України. 2016 : стат. зб. / уклад. С. В. Буряк. Київ : Книжкова палата України, 2017. 100 с.</p>
<p>Переклад з іншої мови</p>	<p>Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с.</p>
<p>Іншомовне видання</p>	<p>Kjessler V. Chromosomal konstitution and male reproductive failure in male fertility and sterility. New Work : Akademis Press, 1974. 51 p.</p>

<p>Матеріали конференцій</p>	<p>Повышение интенсивности и конкурентоспособности отраслей животноводства : тез. докл. Междунар. науч.-практ. конф. (14–15 сент. 2011 г.). Жодино : РУП «Науч.-практ. центр НАН Беларуси по животноводству». 2003. Ч. 1. 261 с.</p> <p>Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології у тваринництві : матеріали XVII Всеукр. наук. конф. молодих учених і аспірантів з міжнар. участю присвяч. 80-річч. від дня народж. акад. УААН Валерія Петровича Бурката, 20 трав. 2019 р., с. Чубинське / НААН, Ін-т розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця, Укр. т-во генетиків і селекціонерів імені М. І. Вавилова. Чубинське, 2019. 58 с.</p>
<p>Збірник</p>	<p>Україна – сузір'я культур : збірник. Київ : Новий друк, 2018. 244 с.</p> <p>Наука України у світовому інформаційному просторі : збірник. Київ : Академперіодика, 2018. Вип. 15. 104 с.</p>
<p>Стандарти</p>	<p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p>
<p>Патенти</p>	<p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
<p>Авторські свідоцтва</p>	<p>А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.</p>

<p>Дисертації, автореферати дисертацій</p>	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / <u>Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</u></p> <p style="text-align: center;">Дозволяється не вказувати установу</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.</p>
<p>Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)</p>	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 62 с.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалт ерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січ. 2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>Про захист рослин : Закон України від 14 жовт. 1998 р. № 180-XIV. <i>Відомості і Верховної Ради України</i>. 1998. № 50/51. С. 914–924.</p>
<p>Частина видання</p>	
<p>Розділ книги</p>	<p>Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с екологическим правом</i> : избр. тр. Харьков, 2013. С. 205–212.</p>

		Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Розділ довідкового видання		Кріоконсервування ембріонів. <i>Довідник з репродуктивної біотехнології великої рогатої худоби</i> / за ред. С. Г. Шаловила. Львів, 2004. С. 54–59. Буркат В. П., Полупан Ю. П. Велика рогата худоба. <i>Енциклопедія сучасної України</i> . Київ, 2005. Т. 4. С. 199–202.
Тези доповідей		Резнікова Н. Л. Тривалість використання та відтворна здатність тварин білоголової української породи. <i>Акт уальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології в тваринництві</i> : матеріали XVI Всеукр. наук. конф. молодих учених і аспірантів, присвяч. вшануванню 80-річч. від дня народж. акад. НААН Михайла Васильовича Зубця. Чубинське, 2018. С. 34–35.
Статті періодичного видання (журналу, газети)	3	Масловська Л. Ц. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i> . 2016. № 6. С. 23–28. Гладій М., Дзіцюк В., Щербак О., Ковтун С. Сучасні біотехнології у тваринництві. <i>Аграрний тиждень. Україна</i> . 2015. № 8. С. 76–77. <i>або</i> Сучасні біотехнології у тваринництві / М. Гладій та ін. <i>Аграрний тиждень. Україна</i> . 2015. № 8. С. 76–77. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.
Статті продовжуваного видання (наукового збірника)	3	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка</i> . Серія : Економіка. Київ, 2013. Вип. 148. С. 31–34.

	<p>Алейніков В. П., Дідик М. В., Подоба Б. Є., Бірюкова О. Д., Кругляк А. П. Імуногенетичний моніторинг в племінному скотарстві України. <i>Розведення і генетика тварин</i>. Київ, 2015. Вип. 49. С. 141–148.</p> <p style="text-align: center;"><i>або</i></p> <p>Імуногенетичний моніторинг в племінному скотарстві України / В. П. Алейніков та ін. <i>Розведення і генетика тварин</i>. Київ, 2015. Вип. 49. С. 141–148.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, № 1. P. 259–271.</p>
<p>Неопубліковані документи</p>	<p>Павленко Т. Б. В помощь самостоятельной работе в библиотеке : метод. рек. : [презентация PowerPoint]. Електр. дан. (162 слайда). Харків, 2012. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).</p> <p>М'ясоєдов В. В. Мінливість як властивість життя і генетичне явище : слайд-лекція для студентів : [презентація PowerPoint]. Електр. дані (125 слайдів). Харків, 2011.</p>
<p>Звіти про НДР</p>	<p>Дослідження перспектив розвитку медичного туризму в світі та в Україні : звіт про НДР (заключн.) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; кер. Л. В. Оболенцева ; викон. : С. А. Александрова [та ін.]. Шифр теми 2635/13. № 1116. Харків, 2013. 46 с.</p>
<p>Статті з DOI</p>	<p>Vallimont J. E., Dechow C. D., Sattler C. L., Clay C. G. Heritability estimates associated with alternative definitions of mastitis and correlations with somatic cell score and yield. <i>J. Dairy Sci.</i> 2009. V. 92, iss. 7. P. 3402–3410. DOI: 10.3168/jds.2008–1229.</p> <p>Krugliak A. P., Birukova O. D., Krugliak T. O., Krugliak O. V., Cherniak N. H., Stoliar Ya. V., and Polishchuk D. V. 2019. The breeding and economic values of related Leader 1926780 group bulls in Ukrainian Red-and-White Dairy breed. <i>Animal breeding and genetics</i>. Kyiv, 57:68–78 DOI:https://doi.org/10.31073/abg.57.09</p>

ПОВТОРНЕ БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ

Повторне бібліографічне посилання на один і той самий документ наводять у скороченій формі за умови, що всі потрібні для ідентифікування та пошуку цього документа бібліографічні відомості зазначено у первинному посиланні на нього. Якщо в бібліографічному посиланні використано кілька об'єктів посилання, їх об'єднують в одне — ***комплексне бібліографічне посилання***. Комплексні посилання можуть містити первинні та повторні посилання. Бібліографічні посилання у складі комплексного посилання розділяють між собою знаком «крапка з комою».

У комплексному посиланні ідентичні заголовки можна не наводити. У цьому разі після заголовка в першому посиланні ставлять знак «двокрапка», а перед основною назвою наступного посилання проставляють його порядковий номер.

Первинне:	8. Фінанси суднобудівних підприємств : монографія / І. А. Воробйова та ін. Миколаїв, 2012. 232 с.
Повторне:	15. Фінанси суднобудівних підприємств. С. 135.
Комплексне бібліографічне посилання.	Кузьмінський А. І.: 1) Методика навчання англійської мови в аспекті комунікативно-когнітивного підходу : навч.-метод. посіб. Черкаси, 2011. С. 31 ; 2) Моделювання професійної діяльності майбутнього фахівця в умовах інтеграції України в європейський освітній простір : навч. посіб. Черкаси, 2011. С. 78.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Види електронних ресурсів:

За технологією розповсюдження електронні ресурси поділяють:

електронний ресурс локального доступу – це ресурс що розповсюджується на машинозчитуваних носіях і доступний лише на певному індивідуальному місці і/ або локальній мережі;

електронний ресурс віддаленого доступу – це ресурс, що розповсюджується через глобальні телекомунікаційні мережі, зокрема Інтернет, розміщений на будь-якому сайті і має мережеву адресу, потенційно доступний необмеженому колу користувачів мережі.

Об'єкт складання бібліографічного опису електронних ресурсів

Об'єктом складання бібліографічного опису є електронні ресурси локального та віддаленого доступу. Бібліографічні описи складають на електронні ресурси в цілому (електронні документи: бази даних, портали, сайти, веб-сторінки, форуми тощо) та на складові частини електронних ресурсів (розділи і частини електронних документів, порталів, сайтів, веб-сторінок, публікації в електронних серіальних виданнях тощо).

Бібліографічний опис електронних ресурсів в прикнижкових, прикінцевих та пристатейних списках складається відповідно до стандарту ДСТУ 8302:2015, тобто згідно з загальними правилами складання бібліографічного опису.

Джерела інформації: титульний екран, основне меню, програма, головна сторінка сайту чи порталу.

Дозволено словосполучення «Режим доступу» або еквівалент іншою мовою замінити аббревіатурою «URI» (Уніфікований ідентифікатор ресурсу) або «URL» (Уніфікований покажчик ресурсу). Якщо електронний ресурс має унікальний ідентифікатор DOI (Ідентифікатор цифрового об'єкта), замість електронної адреси цього ресурсу рекомендовано зазначити його ідентифікатор.

Режим доступу замінити на URL, але обов'язково: дата звернення.

Після URL-адреси домашньої сторінки крапка не ставиться

Довгу електронну адресу можна переносити на наступний рядок. У цьому разі останнім у першому рядку має бути знак “навискісна риска” (“/”»). У бібліографічному посиланні на електронні ресурси локального та віддаленого доступу в примітці можна не подавати відомостей про джерело назви («Назва з етикетки диска», «Назва з екрана» тощо). Дозволено подавати відомості про інше місцезнаходження чи форму електронного ресурсу, використовуючи слова: «Також доступний» (наприклад, «Також доступний у PDF:») чи подібні еквівалентні фрази (як-от, «Відомості доступні також в Інтернеті:»).

Дата доступу (місяць, день та рік, коли джерело було переглянуто в Інтернеті) зазначається у разі, якщо з часом у джерелі можуть статися зміни.

Надавати інформацію про організацію, власницю сайту, якщо автор недоступний.

Використовувати n.d.(nodate – без дати), якщо інформація про дату публікації відсутня.

Опис ресурсу загалом	Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: http://www.nas.gov.ua/publications (дата звернення: 19.03.2014)
Книги	Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-0907/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.11.2017).
Статті з періодичних та продовжуваних видань	<p>Мірошніченко О. Ю., Карюк В. І. Етапи формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємств. <i>Ефективна економіка</i>. 2012. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=932 (дата звернення: 22.01.2018)</p> <p>Костюченко Я. М. Механізми вирішення спорів в угоді про асоціацію між Україною та ЄС. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету</i>. Серія : Право. 2019. Вип. 56, т. 2. С. 144–147. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.56/part_2/31.pdf (дата звернення: 23.08.2019).</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>Конституція України: Закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zacon2.rada.gov.ua/laws/show (дата звернення: 08.02.2012).</p> <p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/131518 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>

<p>Сторінка веб-сайту</p>	<p>Органічне землеробство та його розвиток в Україні. Agronews : вебсайт. URL: https://agronews.ua/node/24264 (дата звернення: 02.09.2019).</p> <p>Чайка А. С. Інклюзивна освіта – шлях до повноцінної соціалізації учнів з особливими освітніми потребами. Всеосвіта : веб-сайт. URL: https://vseosvita.ua/library/inkluzivna-osvita-slah-do-povnocinnoisocializacii-ucniv-z-oop-1906.html (дата звернення: 12.08.2019).</p>
----------------------------------	---

Примітка

При складанні бібліографічного опису необхідно використовувати скорочення, подані в ДСТУ 3582:2013 "Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою", ДСТУ 7093:2009 "Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами" (ГОСТ 7.11-2004, MOD) та ГОСТ Р 7.0.12–2011 "Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на русском языке".

Написання обов'язкових елементів списку літератури англійською мовою

Тези доповідей	Abstracts of Papers
Матеріали (праці) конференції	Proceedings of the Conference
Матеріали III Міжнар. конференції (симпозіуму, з'їзду, семінару)	Proceedings of the 3rd International Conference (Symposium, Congress, Seminar)
Матеріали II Всеукраїнської конференції	Proceedings of the 2nd All-Ukrainian Conference
Матеріали IV Міжнародної конференції	Proceedings of the 4th International conference (Proc. 4th Int. Conf.)
Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції	Proceedings of the 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference
Автореферати	Abstract of Ph.D. Dissertation Abstract of D.Sc. Dissertation
Автореф. дис. ... канд. наук	Abstract of Candidate's Dissertation
Автореф. дис. ... д-ра наук	Abstract of Doctor's Dissertation
Дисертації	Ph.D. Dissertation; D.Sc. Dissertation
Дис. ... канд. наук	Candidate's Dissertation
Дис. ... д-ра наук	Doctor's Dissertation
Навчальний посібник	Tutorial
Підручник для ВНЗ	High school textbook
Науково-технічний збірник статей	Scientific-and-technical (Sci.-Tech.) collected works
Монографія	Monograph

Написання загальноприйнятих скорочень слів англійською мовою

Випуск = Вип.	Issue = iss
Спец. випуск (розділ)	Special issue (section) = sp. iss. (section)
Стаття = Ст.	Article = art.
У книзі: = У кн.	In
Том = Т.	Volume = vol.
Серія = Сер.	Series = Ser.
Частина = Ч.	Part = p.
Сторінка = С.	P. 87; Pp. 12-15
Номер, число	Number = No. 2
та ін.	et al.
Гл.	Chapter = ch., chap.
Без року публікації = б. р.	No date = n.d.
Без місця видання = Б. м.	No place = n.p.

Список використаних джерел

1. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання [Чинний від 2016-01-07]. Київ, 2016. 15 с.
2. Бібліографічні посилання: загальні положення та правила складання (ДСТУ 8302:2015) [Електронний ресурс] : презентація / Наук. б-ка НаУКМА ; уклад. Т. О. Патрушева. Київ, 2016. Режим доступу : <https://www.slideshare.net/naukmalibrary/83022015> (дата звернення: 12.06.2017).
3. Приклади оформлення використаних джерел: відповідно до Нац. стандарту України ДСТУ 8302:2015 [Електронний ресурс] / ВД «Академперіодика» НАН України. Київ, 2016. Режим доступу : <http://histj.oa.edu.ua/assets/files/Posylannia.pdf> (дата звернення: 12.06.2017).
4. Міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах : метод. рек. / автори-уклад.: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй ; Наук-техн. б-ка ім. Г. І. Денисенка Нац. техн. ун-ту України «Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського», Укр. бібл. Асоціація. Київ : УБА, 2016. 117 с.
5. ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с.

ДЛЯ ПОДАТОК

Науково-методичне видання

*Фасоля В. І.
Кузєбна Н. М.*

**ОФОРМЛЕННЯ
БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
ДЛЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
У НАУКОВИХ РОБОТАХ**

*(з урахуванням Національного стандарту у ДСТУ 8302:2015
Інформація та документ ація. Бібліографічне посилання.
Загальні полож ення та правила складання)*

Комп'ютерна верстка та макетування Н. М. Кузєбна

Підписано до друку 18.06.2020
Формат 60 x 84 1/16
Ум. друк. арк. 1,4
Наклад 100 прим.